Asia: U 60/2026 vp Komission ehdotus päästökauppadirektiivin ja markkinavakausvarantopäätöksen muuttamisesta

Maria Wang
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla

Eduskunnan suuri valiokunta

Helsinki, 16.10.2026

Keskeinen sisältö

- **Käsittelen**
  - Päästöoikeuksien määrän suunnitellut muutokset
  - Ilmaisjaon pidentäminen, suunniteltu ehdollisuus sekä yhteys hiilirajamekanismiin (CBAM)
- **Näkemykseni**
  - Ehdotus **heikentää päästökaupan hintasignaalia**
  - Hiilivuotoon vastattava **kohdennetusti**, CBAM-sektoreilla ensisijaisesti **hiilirajamekanismia kehittämällä**
  - Ilmaisjaon ehdollisuus: **hallinnollinen taakka** kasvaa ja **lisäarvo on epävarma**

- Lausunnossani käsittelen myös innovaatiorahastoa ja teollisuuden vähähiilistämispankkia

Tutkimus: päästökauppa toimii

- **EU ETS on EU:n keskeisin väline** ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi
  - Vahvuus on **markkinaehtoisuus**: päästöt vähenevät siellä, missä se on edullisinta
- **Ei tutkimusnäyttöä yleisistä kilpailukykyhaitoista**
- **Hiilivuoto keskimäärin vähäistä** ja keskittyy päästöintensiivisiin toimintoihin
- Riittävän vahva ja ennakoitava hiilen hinta voi myös luoda markkinoita uusille vähähiilisille teknologioille ja parantaa niiden kehittämiseen ja kaupallistamiseen liittyviä kannustimia

Päästöoikeuksien määrä

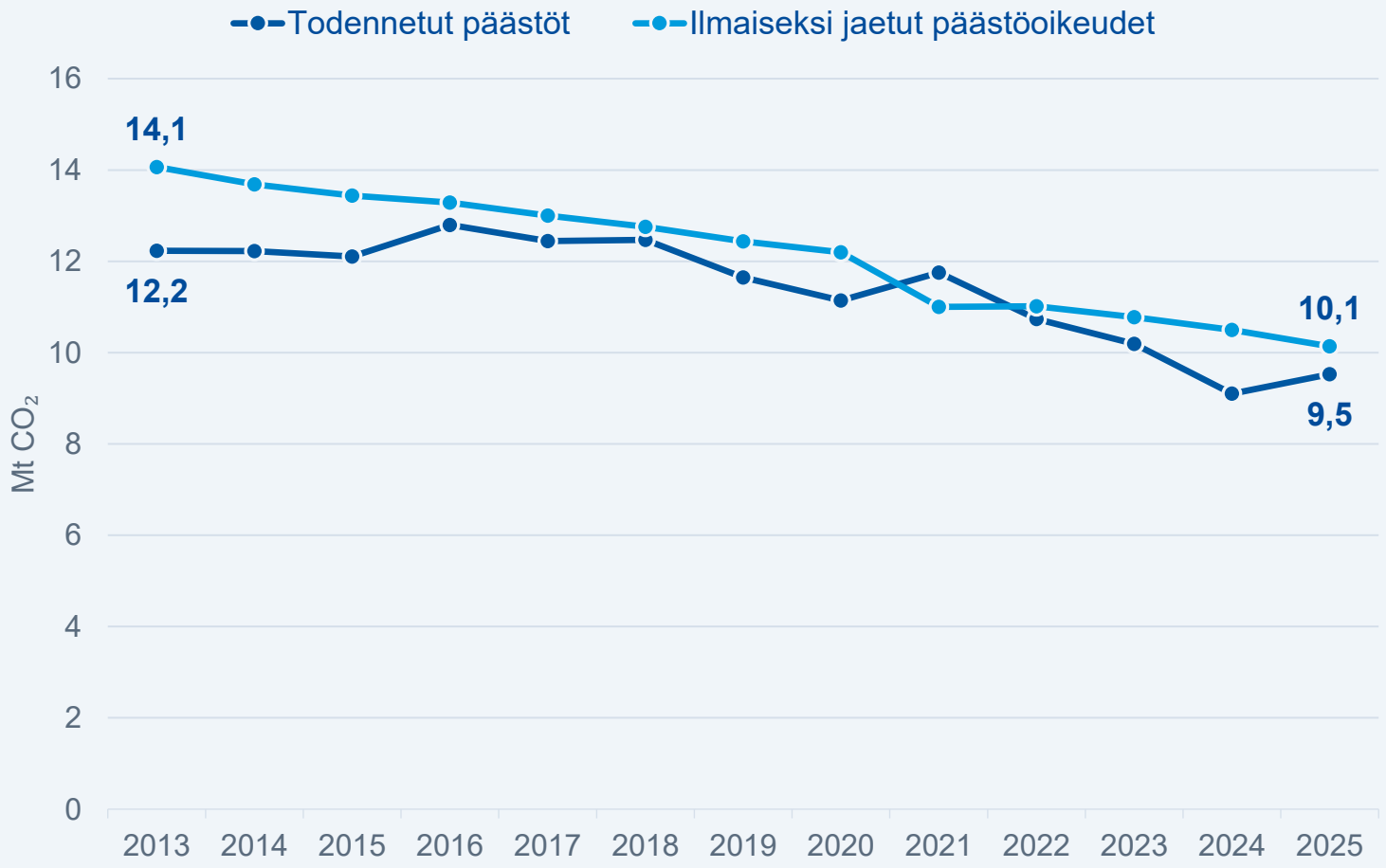
- Neljä muutosta **lisää päästöoikeuksien tarjontaa aiemmin suunnitellusta**
  - **Vähennyskerroin:** 4,4 % → 3,7 % (2031–2035) → 1,7 % (2036–)
  - **+250 milj. oikeutta** päästökaton päälle pysyvien hiilenpoistojen rahoitukseen
  - **Markkinavakausvaranto:** sisäänotto 24 % → 12 %, ei enää mitätöintejä
  - **Kansainväliset ilmastoyksiköt** 2036–: komissio ostaa enintään 260 milj. ja rahoittaa ne huutokauppaamalla vastaavan määrän päästöoikeuksia yrityksille

- **Seuraus:** päästöoikeuden hinta jää alemmaksi kuin nykysääntelyllä
  - Heikommat kannustimet päästövähennyksiin ja vähähiilisiin investointeihin EU:ssa
  - **Ennakoitavuus** kärsii
- Valtioneuvoston kanta on perusteltu
  - Vähennyskerroin mahdollisimman korkeaksi ja mahdollisimman vähän kansainvälisiä yksiköitä

Ilmaisjako

- Ehdotus **hidastaa ilmaisjaon alasajoa**
  - CBAM-sektorit: alasajo hidastuu ja päättyy vasta **2038** (4 vuotta myöhemmin)
  - Muut hiilivuotoalat: ilmaisjako **2040 asti**, **hiilivuotoluetteloa ei päivitetä** 2031–2040
- **CBAM-sektorit:** hiilirajamekanismi vähentää ilmaisjaon tarvetta
  - Alasajon ja CBAM:n käyttöönoton edettävä **samassa tahdissa**
  - Hiilivuotosuojaa parannettava **CBAM:ia kehittämällä, ei ilmaisjakoa jatkamalla**
- **Muut alat:** ilmaisjaolle voi olla perusteita
  - Pitäisi perustua **ajantasaiseen arvioon** todellisesta hiilivuotoriskistä
- **Ehdollinen ilmaisjako 2031–:** laitoskohtainen investointisuunnitelma
  - 80 % suunnitelman perusteella, 20 % vasta kun investoinnit on toteutettu
  - Vie pois markkinaehtoisuudesta ja lisää **hallinnollista taakkaa**
  - Olisiko investoinnit tehty joka tapauksessa? Vrt. sähköistämistuen investointiehto

Teollisuudessa ilmaisjako ylittää päästöt

106 %

ilmaisjaon suhde teollisuuden todennettuihin päästöihin vuonna 2025

(2013: 115 %)

−22 %

päästöjen muutos 2013–2025

Ilmaisjako väheni 28 %

Lähde: EU ETS -tietokanta (EEA). Suomen teollisuuslaitokset (toiminnot 21–45 ja 99, ei polttolaitoksia), milj. t CO_2.

Lopuksi

- Ehdotus **lisää päästöoikeuksia ja ilmaisjakoa** → heikentää hintasignaalia
  - Tutkimusnäytön perusteella tälle **ei ole vahvaa perustetta**
- **Päästökaupan kunnianhimoa ei ole syytä laskea**
- Hiilivuotoon vastattava **kohdennetusti**
  - CBAM-sektorit: **hiilirajamekanismin kehittäminen, ei ilmaisjaon jatkaminen**
  - Muut alat: **ajantasaiseen riskiarvioon** perustuva ilmaisjako

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Puh. 09 609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki